

Mäntsälän kunnan lausunto

Asia: HE-luonnos laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyvän voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/13996/2026

Lausunnon keskeinen sisältö

Mäntsälän kunta kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen tehtäviä muutoksia. Esitysluonnoksessa ehdotetaan vuoden 2027 indeksikorotuksen vaikutuksen rajoittamista 2,8 prosenttiyksiköllä, mikä vähentäisi kuntien valtionosuutta 93 miljoonalla eurolla vuodesta 2027 alkaen. Lisäksi lakiin ehdotetaan toistaiseksi voimassa olevaa 75 miljoonan euron vähennystä, joka kohdistuisi kuntiin prosentuaalisesti niiden peruspalvelujen valtionosuuden perusteella.

Mäntsälän kunnan näkökulmasta keskeistä on, että ehdotetut vähennykset eivät perustu kuntien tehtävien vähentämiseen, palveluvelvoitteiden keventämiseen tai kustannuksia alentaviin normimuutoksiin. Kuntien vastuut muun muassa varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, nuorisotyössä, kulttuurissa, liikunnassa, maankäytössä ja elinympäristön kehittämisessä säilyvät ennallaan. Käytännössä rahoitusvastuuta siirtyy kunnille ilman, että kunnilla olisi vastaavaa mahdollisuutta vaikuttaa lakisääteisten tehtäviensä laajuuteen tai kustannuskehitykseen.

Vaikutukset Mäntsälän kunnalle

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan indeksikorotuksen rajoittamisesta aiheutuva vähennys on kaikissa kunnissa 16,62 euroa asukasta kohden. Mäntsälässä tämä merkitsee noin 0,35 miljoonan euron vuotuista valtionosuuden vähennystä. Pysyväksi ehdotetun 75 miljoonan euron vähennyksen vaikutus on Valtiovarainministeriön kesäkuussa julkaisemien laskelmien perusteella Mäntsälälle noin 0,3 miljoonaa euroa vuodessa. Yhteisvaikutus on siten ennakkollisesti noin 0,65 miljoonaa euroa vuodessa. Koska laskelmat tarkentuvat loppuvuoden aikana ja lopulliset päätökset tehdään joulukuussa, vaikutus voi vielä muuttua.

Mäntsälän kunnan johtopäätös

Mäntsälän kunta suhtautuu kriittisesti esitysluonnokseen siltä osin kuin siinä vähennetään kuntien peruspalvelujen valtionosuutta ilman vastaavaa tehtävien, velvoitteiden tai kustannuksia alentavien normien keventämistä. Esitys heikentää kunnille osoitettujen tehtävien ja niiden hoitamiseen osoitettujen voimavarojen välistä tasapainoa, mikä on kunnallisen rahoitusperiaatteen ja perustuslain 121 §:ssä turvatun kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta ongelmallista.

Mäntsälän kunta katsoo, että esitystä ei tule viedä eteenpäin nykyisessä muodossaan ennen kuin kuntien lakisääteisiä velvoitteita ja tehtäviä vähennetään vastaavasti tai kunnille osoitetaan niiden hoitamiseen riittävä rahoitus.